

رهه‌نده‌گانی سەردانی نیچیرشان بارزانی بۆ به‌غدا

22-11-2022

نووسەرەگان

زریان روژه‌لاتی

کورتە : لەکاتی‌دا هیشتا مانگیك به‌سەر پێکهێنانی حکومه‌تی نوێی عێراق تێنەپوو، ئاساییه‌که‌ سەردانه‌که‌ی نیچیرشان بارزانی سەرۆکی هەریمی کوردستان بۆ به‌غدا بۆ دووباره‌کردنه‌وه‌ی پالپشتیه‌که‌ی بۆ سەرۆکوه‌زیرانی نوێ بێت، که‌ ره‌نگه‌ خۆی ده‌وریکی کارای گێرابێت له‌ هاتنه‌سه‌رکاری

له کاتیگدا هیشتا مانگینگ به‌سەر پیکهینانی حکومتی نوینی عیراقددا تینه‌په‌پوه، ئاساییه که سهردانه‌کهی نیچیرقان بارزانی، سهرۆکی ههریمی کوردستان بۆ به‌غدا بۆ دووباره‌کردنه‌وهی پالپشتیه‌کهی بۆ سهرۆکوه‌زیرانی نوچ بیت، که ره‌نگه‌ خۆی ده‌ورپکی کارای گیزابیت له هانته‌سهرکاری، ئه‌ویش له‌رپگهی هاندانی پارتیه‌کهی بۆ ریکه‌وتن له‌گه‌ل چوارچیه‌وهی هاونا‌هه‌نگی سه‌باره‌ت به‌ پیکهینانی حکومت. بچگه له پرسه‌کانی په‌یوه‌ندییه‌کانی ههردوولا، هه‌نووکه‌بیترین رووداوینگ که ده‌توانیت ره‌نگ به‌ دانوستاندن و دیداره‌کانی بارزانی بدات له به‌غدا، ئه‌و ته‌گه‌ره‌ ئه‌منیانه‌یه‌ن که به‌و دواییانه به‌هۆی هه‌رشه به‌رده‌وامه‌کانی ئیران بۆ قوولایی ناوچه‌کانی ههریمی کوردستان، له‌پاش خۆپیشاندانه نیوخۆپیه‌کانی ئه‌و ولاته دروستبووه.

سهردانه‌کهی نیچیرقان بارزانی و هه‌رشه‌کانی ئیران

به‌پیی ئه‌و زانیاریانه‌ی که له‌به‌رده‌ستدان، گه‌ره‌نتیه‌کی نافهرمی هه‌یه بۆئوه‌ی لانیکه‌م تا ماوه‌ی سالیگ گرووپه‌ چه‌کدارییه‌ شیعیه‌کان هه‌رش نه‌که‌نه سهر هه‌ولیر، هه‌لبه‌ت هه‌شتا دیار نییه که به‌ هه‌بوونی که‌تاییی حیزبوللا له‌ ده‌ره‌وه‌ی حکومت، سوودانی چهنده سهرکه‌وتوو ده‌بیت له‌ پاراستنی هه‌ولیر له‌ هه‌رشه‌ی درۆن و مووشه‌ک له‌ ناوخۆی عیراقه‌وه، به‌لام ئیستا پرسه‌ی سهره‌کی ئه‌وانه‌یه که له‌ ئیران و تورکیاوه ده‌گه‌ریته ههریمی کوردستان. تورکیاش سنوره‌کانی ههریمی کوردستان بۆ دوومان ده‌کات، به‌لام راده‌ی کاریگه‌ریی ئه‌وانه له‌سهر سه‌قامگیریی هه‌ولیر که‌متره له‌وانه‌ی که ئیران راسته‌وخۆ به‌نیو شاره‌کانیه‌وه ده‌نیت. له‌ ماوه‌ی که‌متر له‌ 10 رۆژی رابردوودا ئیران سن جار هه‌رشه‌ی کردووته سهر خاکی ههریمی کوردستان، ئه‌وه‌ش پاش ئه‌وه‌ی له‌ 28 سیپته‌مه‌به‌ری ئه‌مسالدا هه‌رشه‌ی فراوانتری کردبوو.

حکومه‌تی ئیران سه‌باره‌ت به‌ خۆپیشاندانه‌کانی ژینا که له‌و رۆژانه‌ی دواییدا له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان فراوانتر و جه‌ماوه‌ریتر بووه، هه‌م له‌ ناوخۆ رووی له‌ تووندوتیژییه‌کی زیاتر کردوو، هه‌م له‌ سیاسه‌تی ده‌ره‌وه‌یشیدا گه‌رییه‌کانی زیاتر کردوو. له‌ سنوره‌کانی ئه‌رمینیا و ئازهربايجان مانۆرپکی سه‌ربازی کرد و گه‌رییه‌کانی له‌گه‌ل ئیله‌هام عه‌لییف بردووته ئاستیکی به‌رتر. به‌ هه‌مان شیه‌وه چهن جارینگ به‌رپرسیانی ئیران هه‌په‌شه‌یان له‌ سعودیه و ولاتانی دیکه، به‌تایبه‌تی به‌ریتانیاش، کردوو. هه‌ر له‌و چوارچیه‌یه‌شدا مانه‌وه‌ی پارتیه‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستانیان کردووته پاساوی شه‌پۆلیکی هه‌رشه‌ی ئاسمانی بۆ سهر ههریمی کوردستان که بۆ نزیکه‌ی سن ده‌یه ده‌رواته له‌گه‌ل مانه‌وه‌ی ئه‌وان له‌ ههریمی کوردستان هه‌لی کردبوو.

سهردانه‌که‌ی بارزانی بۆ به‌غدا هاوکاتیش بوو له‌گه‌ل به‌ریاریکی په‌رله‌مانی عیراق بۆ گه‌توگۆکردن له‌سهر پيشيلکاریه‌کانی سهره‌وه‌ری و، هاوته‌ریبه له‌گه‌ل هاوارییه‌کی کوردستانی بۆ چاره‌سه‌رکردنی ئه‌و پرسه. له‌ سهرده‌می کابینه‌که‌ی عادل عه‌بدولمه‌هدیه‌یه‌وه پرسه‌ی مانه‌وه‌ی هه‌زه کوردیه‌یه‌کانی پارچه‌کانی دیکه‌ی له‌ ههریمی کوردستان له‌ رۆژه‌قی حکومتی عیراقدايه و محهمه‌د شیع سوودانییش له‌ ماوه‌ی که‌متر له‌ یه‌ک مانگدا لانیکه‌م سن جار باسی ئه‌وه‌ی کردوو که "نابیت ولاته‌که‌مان ببیته سه‌رچاوه‌یه‌ک بۆ هه‌په‌شه‌کردن له‌ ولاتانی دیکه و ناشبیت هیچ ولاتیکیش سهره‌وه‌ریمان پيشيل بکات." دیاره وه‌زیری ده‌ره‌وه‌ی عیراقیش به‌ هه‌مان شیه‌وه قسه‌ ده‌کات و و زیاتر رسته‌ی "نابیت له‌ خاکی عیراقه‌وه هه‌په‌شه له‌ ولاتانی دراوسن بکریت" پيش ده‌خه‌ن. ئه‌مه‌ش ده‌توانیت گوزارشتیک بیت له‌وه‌ی که به‌ له‌ونیک، لانیکه‌م به‌شیک له‌ پاساوه‌کانی ئیران قبوول ده‌که‌ن، هه‌رچه‌ند دیدگایه‌کی جیاوازر له‌ ههریمی کوردستان هه‌یه. بۆ زیاتر له‌ سن ده‌یه ده‌رواته که هه‌زه‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستان شه‌ری چه‌کدارییان درۆی ئیران راگرتوو و سهرۆکی ههریمی کوردستانییش رایگه‌یاندوو که

"هیچ بیانویه‌ک بۆ مووشه‌کبارانکردن و ناردنی درۆن بۆ ههریمی کوردستان نابینن."

نیچیرقان بارزانی، سهرۆکی ههریمی کوردستان

ئه‌مه‌ش به‌ دیوێگدا ره‌تکردنه‌وه‌ی ئه‌و پاساوانه‌یه که ئیران بۆ ره‌واپیدان به‌ هه‌رشه‌کانی خۆی به‌کاریده‌هه‌ینیت. به‌ ئه‌گه‌ری زۆر، بارزانی هه‌ولده‌دات له‌گه‌ل سه‌رانی به‌غدا خالیگ بدۆزیته‌وه بۆ چاره‌سه‌رکردنی ئه‌و پرسه که ده‌توانیت هه‌م ئاسایشی هه‌ولیر بخاته مه‌ترسی، هه‌م کاریگه‌رییه‌کی نه‌رینیی له‌سهر باروودۆخی ئابووری و سه‌قامگیریی ههریمی کوردستانییش دابنیت.

دیوی دووهمی سەردانەکی نیچیرفان بارزانی

بێجگە لە سەردانیکی پرۆتۆکۆلی بەبۆنەی دەستبەکاربوونی کابینەکی سوودانی، لەوانەیە لە هەنگاوی یەکەمدا سەردانەکی بارزانی پەیوەندی بە یەکلەکردنەوەی ئەو پۆستانە کورد لە حکومەتەوە هەبێت کە وەک ئەنجامی ناکۆکییەکانی پارتی و یەكێتی، تاوەکو ئیستا پرنەکراوەتەوه. خالی دووهم لەوانەیه بۆ بەدواداچوون بێت بۆ ئەو گەفت و بەلێنەکانی کە بەر لە پێکھێنانی حکومەت بە کورد دراون. لێدوانی بەرپرسانی کورد وای پێشاندەدات کە ئەوان گەشبین بەوەی سوودانی بەلێنەکانی بباتەسەر. هەلبەت کەمتر لە یەک هەفتە دیکە، یەکەم تاقیکردنەوەی حکومەتەکی سوودانی دەبێت سەبارەت بەو گەفتانەکانی کە بە کوردی داوێن. بەگۆڕە مادی 15 ی تەوەرە کردەییەکانی کارنامە وەزارییەکی سوودانی بێت، پێویستە لە ماوەی یەک مانگ لەدوای پێکھێنانی حکومەت، لێژنەی بەلای مادی 140 چالاک بکەیت و شایستە داراییەکانی ئەو کەسانەش خەرجبکەیت کە بپارەکانی لێژنەی بەلای جێبەجێکردنی ماددە کە دەیانگرتەوه.

هەر بەپێی کارنامە وەزاری بێت، حکومەت تاوەکو دەرکەوتنی یاسای نەوت و گاز کە شەش مانگی بۆ دانراوه، خۆی لادەدا لەوەی کە هیچ رێکارێکی گۆڕکردنی پەیوەندیەکانی هەردوولا بکەیت، بەتایبەت ئەوەی کە پەیوەندی بە کاری کۆمپانیا نەوتییەکانەوه هەبێت لە هەریەک کوردستان. بەلام لە هەمان کاتیشدا چاوەکان لەسەر هەلۆیستی حکومەتەکی سوودانین لەسەر ئەو سکالایی کە عێراق لە دادگایەکی نیۆدەولەتی لە فەرەنسا لەسەر تورکیای تۆمار کردوو کە لەوانەیه پەیوەندیەکانی هەولێر و بەغدا ئالۆز بکاتەوه.

هەروەها باسەکانی تایبەت بە بودجەش دەتوانیت بابەتیکی هەنووکەیی بن، چونکە بەپێی کارنامە کە بێت، دەشیت لەگەڵ هەریەک کوردستان هاوئاھەنگی هەبیت بۆ ئامادەکردنی بودجە، ئەگینا بەشیکی زۆری گەفت و بەلێنەکانی سوودانی بۆ لایەنە کوردییەکان ماوەیەکی درێژتری وەک شەش مانگیان بۆ دانراوه تاوەکو دەرەتیکی زیاتر بۆ دانوستاندن هەبێت.

کوۆتایی

هەرچەند سەردانەکی نیچیرفان بارزانی، سەرۆکی هەریەک کوردستان وەک شتیکی ئاسایی بێتە پێش چاوه، بەتایبەتی لەدوای پێکھاتنی کابینە نوێی حکومەت، بەلام ئەم سەردانە لە سێبەری هێرشە ئاسمانییەکانی ئەمدواییە ئێران کرا و ئەو شەش، ئاماژە بە پرسیکی گەرنگی ئاسایی و سیاسی دەدات کە دەتوانیت رۆژەشی سەرەکی دانوستاندنەکانی لە بەغدا بێت. رەنگە هەریەک کوردستان خاویار بێت بە رێگەی یاساییە کەوه ئەو پرسە چارەسەر بکەیت کە لەوانەیه ئەگەر سازشی لەسەر بکەیت مەسەلەی مانەوهی هێزە کوردییەکانی پارچەکانی دیکە کوردستانیش لەخۆبکەیت کە بەغدا لە سالی 2018 وە دەپەوێت بیخاتە رۆژەش. لەوانەیه رەهەندیکی دیکە سەردانەکی بارزانی، پەیوەندی بە حکومەت و گەفت و بەلێنەکانی سوودانی بە کوردەوه هەبێت کە بەتەماپە جێبەجێ بکەیت. هەلبەت بەپێی دۆخی عێراق بێت، ئەستەمە بتوانیت هەموویان بباتەسەر.

رەنگە دانانی ئەجێندای سەردانەکەیشی بەو شیوەی کە زۆربە سەرکردە گەرنەکانی چوارچۆیە هاوئاھەنگی ببینیت، لەبەر ئەوه بووبیت کە سەرۆکەزیران لە عێراق ناتوانیت خۆی بە تەنیا هەموو بپارێک جێبەجێ بکات.

[Tweets by RudawR](#)